

Ehdotus Euroopan parlamentin ja neuvoston päätökseksi yhteisön toimintaohjelmasta ensisijaisesti ympäristönsuojelun alalla toimivien valtioista riippumattomien järjestöjen tukemiseksi

(2001/C 270 E/18)

(ETA:n kannalta merkityksellinen teksti)

KOM(2001) 337 lopull. — 2001/0139(COD)

(Komission esittämä 22 päivänä kesäkuuta 2001)

EUROOPAN PARLAMENTTI JA EUROOPAN UNIONIN NEUVOSTO,
jotka

ottavat huomioon Euroopan yhteisön perustamissopimuksen ja erityisesti sen 175 artiklan 1 kohdan,

ottavat huomioon komission ehdotuksen,

ottaa huomioon talous- ja sosiaalikomitean lausunnon,

ottavat huomioon alueiden komitean lausunnon,

noudattavat perustamissopimuksen 251 artiklassa määrättyä menettelyä,

sekä katsovat seuraavaa:

- (1) Perustamissopimuksessa määrätään yhteisön ympäristöpolitiikan kehittämisestä ja täytäntöönpanosta sekä tavoitteista ja periaatteista, joiden olisi ohjattava tätä politiikkaa.
- (2) [Kuudennessa ympäristöä koskevasta toimintaohjelmasta tehdyssä ehdotuksessa] ⁽¹⁾ todetaan, että kansalaisille on annettava lisää valtaa, ja siinä ehdotettuihin toimenpiteisiin sisältyy laaja vuoropuhelu ympäristöpolitiikan sidosryhmien kanssa. [Ehdotuksessa kuudenneksi ympäristöä koskevaksi toimintaohjelmaksi] pyritään helpottamaan valtioista riippumattomien järjestöjen osallistumista tällaiseen vuoropuheluun säätämällä niille annettavasta jatkuvasta rahoituksesta.
- (3) Yhteisön toimintaohjelmasta ensisijaisesti ympäristönsuojelun alalla toimivien valtioista riippumattomien järjestöjen tukemiseksi 16 päivänä joulukuuta 1997 tehdyssä neuvoston päätöksessä 97/872/EY ⁽²⁾ käyttöön otettu toimintaohjelma päättyy 31 päivänä joulukuuta 2001. Kyseinen päätös olisi sen vuoksi kumottava. Komissio sekä ohjelman nykyiset ja aikaisemmat avustuksensaajat ovat tehneet ohjelmasta arvion, jossa kannatetaan voimakkaasti sen uusimista tai tarkistamista.
- (4) Ympäristönsuojelun alalla toimivat valtioista riippumattomat järjestöt ovat jo osoittaneet voivansa osallistua perustamissopimuksen 174 artiklan mukaisesti Euroopan yhteisön ympäristöpolitiikkaan ottamalla aktiivisesti osaa konkreettisiin ympäristönsuojelutoimenpiteisiin ja toimintoihin, joilla lisätään yleistä tietoisuutta ympäristönsuojelun tarpeesta.

(5) Valtioista riippumattomilla Euroopan ympäristöjärjestöillä on tärkeä merkitys niiden koordinoimissa ja ohjatessa komission käyttöön tietoa ja näkökantoja uusista ja esille tulevista näkemyksistä, muun muassa luonnonsuojelun ja valtioiden rajat ylittävien ympäristöongelmien osalta, joista ei kaikilta osin voida huolehtia tai joista ei joka suhteessa huolehdita jäsenvaltioissa tai niitä alemmalla tasolla. Koska näillä järjestöillä on laajat yhteydet kansalaisiin aina ruohonjuuritasolle asti, niiden uskotaan olevan hyvin perillä keskivertokansalaisten mielipiteistä ja huolenaiheista ja siten pystyvän tuomaan näitä näkökantoja esille ja myös komission tietoon.

(6) Valtioista riippumattomat Euroopan ympäristöjärjestöt ovat edustettuina asiantuntijaryhmissä sekä valmistelusta ja täytäntöönpanosta vastaavissa yhteisön toimielinten komiteoissa, joissa ne osallistuvat merkittävällä tavalla yhteisön politiikan, ohjelmien ja aloitteiden laadintaan ja toteuttamiseen sekä turvaavat tarvittavan tasapainon suhteessa muihin ympäristöalan toimijoihin, joita ovat esimerkiksi teollisuus ja kauppa, ammattiliitot ja kuluttajajärjestöt.

(7) Olisi tuettava valtioista riippumattomia järjestöjä, joilla on mahdollisuuksia edistää keskustelua yhteisön laajuisiin ympäristöongelmiin liittyvistä näkökannoista, ongelmista ja mahdollisista ratkaisuista myös kansallisen, alueellisen ja paikallisen tason sidosryhmien kanssa. Siksi toimet suunnataan ainoastaan Euroopan laajuisesti toimiviin valtioista riippumattomiin järjestöihin, joiden rakenteen ja toiminnan olisi ulotuttava vähintään kolmeen Euroopan valtioon.

(8) Ohjelmaa on laajennettava maantieteellisesti, jotta siihen voivat kuulua myös ehdokasmaiden valtioista riippumattomat järjestöt, koska ne ovat merkittäviä yleisön hyväksynnän saamiselle ympäristöä koskevalle yhteisön säännöstölle ja sen täytäntöönpanon vahvistamiselle sekä demokratisoitumisprosessin edistämiseksi. Balkanilla tapahtuneet muutokset ovat myös paljastaneet, miten paljon kansalaisjärjestöt ja kansalaisten hankkeet tarvitsevat suoraa tukea edistääkseen demokratiaa ja ympäristön kannalta kestävän tulevaisuuden rakentamista.

(9) Ohjelman toimintaa olisi arvioitava tämän päätöksen kolmelta ensimmäiseltä toteuttamisvuodelta saadun kokemuksen perusteella, jotta voidaan päättää sen jatkamisesta.

⁽¹⁾ KOM(2001) 31 lopullinen.

⁽²⁾ EYVL L 354, 30.12.1997, s. 25.

(10) Tässä päätöksessä vahvistetaan koko ohjelman ajaksi rahoituskehys, jota on pidettävä talousarviota koskevasta kurinalaisuudesta ja talousarviomenettelyn parantamisesta 6 päivänä toukokuuta 1999 tehdyn Euroopan parlamentin, neuvoston ja komission välisen toimielinten sopimuksen ⁽¹⁾ 33 kohdan mukaisena ensisijaisena ohjeena budjetivallan käyttäjälle,

OVAT PÄÄTTÄNEET SEURAAVAA:

1 artikla

1. Perustetaan yhteisön toimintaohjelma ympäristönsuojelun alalla toimivien valtioista riippumattomien järjestöjen tukemiseksi.

2. Ohjelman yleisenä tavoitteena on edistää ensisijaisesti sellaisten ympäristönsuojelun alalla Euroopan tasolla toimivien valtioista riippumattomien järjestöjen toimintaa, jotka osallistuvat tai joilla on edellytykset osallistua yhteisön ympäristöpolitiikan ja -lainsäädännön kehittämiseen ja täytäntöönpanoon. Ohjelmalla myös edistetään valtioista riippumattomien järjestöjen järjestelmällistä osallistumista yhteisön ympäristöpolitiikkaan päätöksentekoon varmistamalla niiden edustus sidosryhmien kuulemisessa ja julkisissa kuulemistilaisuuksissa.

2 artikla

Ollakseen oikeutettu avustukseen valtioista riippumattoman järjestön on täytettävä seuraavat edellytykset:

- a) sen on oltava riippumaton voittoa tavoittelematon oikeushenkilö, joka toimii ensisijaisesti ympäristönsuojelun alalla ja jolla on yhteistä etua palveleva ympäristötavoite;
- b) sen on toimittava Euroopan tasolla ja sen rakenteen (jäsenperustan) ja toiminnan on ulotuttava vähintään kolmeen Euroopan valtioon;
- c) sen toiminnan on vastattava [kuudennesta ympäristöä koskevasta toimintaohjelmasta tehdyn ehdotuksen] periaatteita ja tämän päätöksen liitteen 1 osassa määriteltyjä ensisijaisia toimialoja;
- d) sen laillisesta muodostamisesta on oltava kulunut yli kaksi vuotta ja sillä on oltava rekisteröidyn tilintarkastajan varmentama tilinpäätös kahdelta edeltävältä vuodelta.

3 artikla

Ohjelmaan voivat osallistua valtioista riippumattomat järjestöt, jotka toimivat joko

- a) jäsenvaltioissa

⁽¹⁾ EYVL C 172, 18.6.1999, s. 1.

b) ehdokasvaltioissa ⁽²⁾ Eurooppa-sopimuksissa, niiden lisäpöytäkirjoissa ja niitä vastaavien assosiaationeuvostojen päätöksissä vahvistettujen edellytysten mukaisesti

c) Kyproksessa, Maltassa tai Turkissa näiden maiden kanssa sovittavien edellytysten ja menettelytapojen mukaisesti

d) Kaakkois-Euroopan maiden vakautus- ja assosiaatioprosessiin kuuluvissa Balkanin maissa ⁽³⁾ näiden maiden kanssa sovittavien edellytysten ja menettelytapojen mukaisesti.

4 artikla

1. Komissio julkaisee kunkin vuoden 30 päivään syyskuuta mennessä *Euroopan yhteisöjen virallisessa lehdessä* ehdotuspyynnön, joka koskee seuraavan kalenterivuoden avustuksia.

2. Ehdotuspyynnössä vahvistetaan avustuskelpoisuus-, valinta- ja myöntämisperusteet sekä haku-, arviointi- ja hyväksyntämenettely.

3. Komissio päättää arvioituaan ehdotukset 31 päivään joulukuuta mennessä, mille organisaatioille myönnetään rahoitusta seuraavana vuonna, jollei yhteisön talousarvion hyväksymisessä tapahdu viivytyksiä. Päätöksen johdosta tehdään komission ja avustuksensaajan välillä sopimus, jossa vahvistetaan avustuksen enimmäismäärä, maksua koskevat yksityiskohtaiset säännöt, valvonta- ja seurantatoimenpiteet sekä avustuksella saavutettavat tavoitteet.

5 artikla

Valinta- ja myöntämismenettely toteutetaan neljässä vaiheessa:

a) Ensiksi suljetaan pois hakemukset, jotka eivät täytä tästä ohjelmasta myönnettävää rahoitusta koskevalle pyynnölle asetettuja teknisiä tai hallinnollisia vaatimuksia. Varsinkaan puutteelliset tai liian vähän tietoja sisältävät hakemukset ja hakemukset, joita ei ole täytetty hakemuslomakkeen ohjeiden mukaisesti tai jotka on jätetty julkaistun määräajan jälkeen, eivät ole avustuskelpoisia tässä ohjelmassa.

b) Toisessa vaiheessa suljetaan pois hakemukset, jotka eivät täytä 2 ja 3 artiklassa ja liitteessä säädettyjä avustuskelpoisuusvaatimuksia.

⁽²⁾ Bulgaria, Latvia, Liettua, Puola, Romania, Slovakia, Slovenia, Tšekin tasavalta, Unkari ja Viro.

⁽³⁾ Entinen Jugoslavian tasavalta Makedonia, Albania, Jugoslavian liittotasavalta, Bosnia ja Hertsegovina ja Kroatia.

c) Sen jälkeen suoritetaan jäljellä olevien avustuskelpoisten hakemusten vertailu arvioimalla niitä seuraavin, liitteen 2 kohdassa tarkemmin eriteltyjen perusteiden mukaisesti:

i) missä määrin hakemus ja erityisesti ehdotettu työohjelma vastaavat 1 artiklassa kuvailtuja ohjelman tavoitteita,

ii) hallinnon ja tulosten laatu,

iii) vaikutusala, toimivuus ja tehokkuus.

Jokaiselle valintamenettelyyn hyväksytylle hakemukselle annetaan vertailuarvot.

d) Viimeksi vahvistetaan hyväksyttäviksi otettavat hakemukset, jotka ovat saaneet komission määrittämät kynnykset ylittävät vertailuarvot.

6 artikla

1. Avustus voi olla enintään 70 prosenttia hakijan keskimääräisistä vuotuisista avustuskelpoisista menoista edeltävien kahden vuoden aikana, jos järjestö on sijoittautunut Euroopan yhteisöön, ja enintään 80 prosenttia näistä menoista, jos järjestö on sijoittautunut ehdokasmaihin tai Balkanin alueelle, kuitenkin enintään 80 prosenttia hakijan avustuskelpoisista kustannuksista kuluvana vuonna.

Tuen määrä vahvistetaan vuosittain sellaisen kiinteän painotusjärjestelmän mukaisesti, jossa otetaan huomioon 5 artiklassa esitetyn arvioinnin perusteella saadut vertailuarvot sekä liitteen 3 osassa hahmoteltu järjestön suhteellinen koko.

2. Ohjelman avustuksensaaja voi käyttää saamansa avustuksen kattamaan järjestön avustuskelpoisia menoja parhaalla katsomallaan tavalla avustusvuonna. Kaikki avustuksensaajan menot avustusvuonna katsotaan avustuskelpoisiksi lukuun ottamatta liitteen 4 kohdassa yksilöityjä menoja.

3. Avustuksen määrä vahvistetaan lopullisesti vasta sen jälkeen, kun komissio on hyväksynyt tarkastetun tilinpäätöksen.

Jos yhteisön avustusten summa on suurempi kuin 80 prosenttia avustuksensaajan tarkastetuista avustuskelpoisista menoista kyseisenä vuonna, loppumaksua vähennetään sen mukaisesti.

4. Jos avustusvuoden tarkastetusta tilinpäätöksestä ilmenee, että avustuksen saajan kokonaistulot lukuun ottamatta sellaisia tuloja, jotka varataan säännöllisesti avustukseen oikeuttamatto-

miin menoihin, ovat suuremmat kuin avustuskelpoiset menot, loppumaksun määrää vähennetään tai tarvittaessa ylimenevä määrä peritään takaisin. Perustamissopimuksen 256 artiklan mukaisesti takaisinperintämääräys on täytäntöönpanokelpoinen.

5. Valtioista riippumattomille ympäristöjärjestöille myönnettävien avustusten tehokkuuden varmistamiseksi komissio toteuttaa tarvittavat toimenpiteet tarkistaakseen, että valitut järjestöt täyttävät avustuksen saamista koskevat vaatimukset koko avustusvuoden ajan. Erityisesti perustetaan järjestelmällinen raportointimenettely, jolla valvotaan avustuksensaajien toimintaa avustusvuoden aikana, sekä jälkikäteen toteutettava tulosten arviointimenettely.

7 artikla

1. Tämä ohjelma alkaa 1 päivänä tammikuuta 2002 ja päättyy 31 päivänä joulukuuta 2006.

2. Rahoitusohje tämän ohjelman täytäntöönpanemiseksi ajanjaksona 2002–2006 on 32 miljoonaa euroa.

3. Budjettivallan käyttäjä hyväksyy vuosittaiset määrärahat rahoitusnäkymien rajoissa.

8 artikla

1. Komissio voi tehdä paikan päällä tähän ohjelmaan liittyviä tarkastuksia ja todentamisia 11 päivänä marraskuuta 1996 annetun neuvoston asetuksen (Euratom, EY) N:o 2185/96 mukaisesti Euroopan yhteisöjen taloudellisiin etuihin kohdistuvien petosten ja muiden väärinkäytösten estämiseksi. Euroopan petostentorjuntaviraston OLAF:n tutkimuksia säädellään Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksella (EY) N:o 1073/1999.

2. Avustuksen saajan on pidettävä komission saatavilla kaikki avustusvuoden menoja koskevat asiakirjat, mukaan luettuna tarkastettu tilinpäätös, viiden vuoden ajan viimeisen maksun suorittamisesta.

9 artikla

1. Jos pakollisista kertomuksista ilmenee, että odotettuja tuloksia ei ole saavutettu, tästä voi seurata, että järjestö ei voi saada avustusta tästä ohjelmasta seuraavana vuonna.

2. Jos valtioista riippumattomalle järjestölle osoitetaan tahallisen tai tuottamuksellisen väärinkäytöksen tai petoksen vuoksi perintämääräys, kyseinen järjestö jätetään ilman eri toimenpiteitä ilman rahoitusta ohjelman jäljellä olevina vuosina.

3. Jos komission tilintarkastusten tai paikalla tehtyjen tarkastusten yhteydessä ilmenee avustusta koskevia väärinkäytöksiä, huonoa hallintoa tai petoksia, avustuksen saajaan sovelletaan tapauksen vakavuuden perusteella yhtä tai useampaa seuraavista hallinnollisista toimenpiteistä ja seuraamuksista:

- avustussopimus perutaan,
- maksettavaksi määrätään sakko, jonka määrä on enintään 50 prosenttia takaisinperintämääräyksen koskemasta määrästä,
- avustuksen saajalta kielletään mahdollisuus saada rahoitusta muista yhteisön ohjelmista,
- avustuksen saaja ei saa osallistua asiaa koskeviin komission vuoropuhelumekanismeihin.

10 artikla

Luettelo tämän ohjelman avustuksensaajista sekä myönnetyn tuen määrä julkaistaan vuosittain *Euroopan yhteisöjen virallisessa lehdessä*.

11 artikla

Komissio antaa viimeistään 31 päivänä joulukuuta 2004 Euroopan parlamentille ja neuvostolle kertomuksen ohjelman tulosten saavuttamisesta kolmena ensimmäisenä vuonna ja tekee tarvittaessa ehdotukset mahdollisista muutoksista ohjelman jatkamisen tai päättämisen suhteen. Tämä kertomus perustuu avustusten saajien toiminnasta laadittuihin kertomuksiin, ja siinä arvioidaan erityisesti sitä, miten tehokkaasti avustusten saajat ovat edistäneet 1 artiklassa ja liitteessä vahvistettujen tavoitteiden saavuttamista.

Euroopan parlamentti ja neuvosto päättävät perustamissopimuksen mukaisesti siitä, jatketaanko ohjelmaa 1 päivästä tammikuuta 2007. Ennen kuin komissio esittää ehdotuksia ohjelman jatkamisesta, se teettää ulkoisen arvion ohjelmassa saavutetuista tuloksista.

12 artikla

Tämä päätös tulee voimaan päivänä sen jälkeen, kun se on julkaistu *Euroopan yhteisöjen virallisessa lehdessä*.

LIITE

1. Kuudennesta ympäristöä koskevasta toimintaohjelmasta tehdyssä ehdotuksessa määritellyt ensisijaiset toimet

Ottaen huomioon asian tärkeys kestäväälle kehitykselle sekä Euroopan kansalaisten terveydelle ja elämänlaadulle ehdotettu ohjelma kohdistuu valikoituihin ensisijaisiin kysymyksiin, jotka on ryhmitelty neljän pääotsikon alle:

- ilmastomuutoksen rajoittaminen
- luonto ja biologinen monimuotoisuus – ainutlaatuisten luonnonvarojen suojeleminen
- terveys ja ympäristö
- luonnonvarojen ja jätteiden kestävä hallinnan varmistaminen.

Jos [kuudes ympäristöä koskeva toimintaohjelma] hyväksytään, sitä tarkastellaan uudelleen ja tarvittaessa ajantasaisesti kehityksen ja uuden tiedon huomioon ottamiseksi vuonna 2005.

Edellä mainittujen aiheiden lisäksi myös yhteisön ympäristölainsäädännön täytäntöönpano ja sen soveltamisen valvonta ovat ensisijaisia aiheita.

2. Hakijoiden arviointiperusteet

Kaksi ensimmäistä 5 artiklassa vahvistettua valintamenettelyn vaihetta läpäisseet hakijat arvioidaan seuraavin perustein:

- Missä määrin hakemus vastaa ohjelman tavoitteita. Hakijasta ja työohjelmaehdotuksesta arvioidaan ainakin seuraavia tekijöitä:
 - Poliittinen merkittävyys (suhteessa ehdotukseen kuudenneksi ympäristöä koskevaksi toimintaohjelmaksi, uuteen eurooppalaiseen hallintotapaan, kestäväan kehitykseen, laajentumiseen, Kaakkois-Euroopan maiden vakautus- ja assosiaatioprosessiin, Euro-Välimeri-kumppanuuden kehitykseen, yhdentymiseen ja tasa-arvokysymysten valtavirtaistamiseen).
 - Merkittävyys ja koko sekä mahdolliset vaikutukset, joita seuraa osallistumisesta yhteisön ympäristöpolitiikan määrittelyyn ja täytäntöönpanoon.
 - Kaikkien Euroopan alueiden kansalaisten mielipiteiden edustaminen sekä näiden ajatusten ja ehdotusten hyödyntäminen ympäristöongelmien ratkaisuehdotuksissa.
 - Merkittävyys ympäristötietoisuuden ja -tiedon lisäämisessä sekä yleisesti että suhteessa yhteisön ympäristöpolitiikkaan.

Kunkin edellä olevan perusteen osalta tarkastellaan hakijan vahvuuksia suhteessa johdanto-osan 5–7 kappaleessa ilmoitettujen, valtioista riippumattomilla järjestöillä olevien tehtävien täyttämiseen.

- Hallinnon ja tulosten laatu. Arvioitaviin tekijöihin sisältyvät seuraavat:
 - järjestön rakenne, henkilöstön riittävyys ja henkilöstöhallinto
 - sisäinen päätöksentekomenettely, suhteet jäseniin
 - strateginen lähestymistapa, tavoitteenasettelu, suunnittelukäytännöt
 - hallinto, varainhoidon valvonta ja taloushallinto
 - raportointimenettelyt (sisäiset ja ulkoiset)
 - itsearviointi ja laadunvalvonta, palaute kokemuksista (oppiminen)
 - tekninen ja tieteellinen pätevyys

- Vaikutusala, toimivuus ja tehokkuus. Arvioitaviin tekijöihin sisältyvät seuraavat:
 - järjestön ja sen toiminnan yleinen näkyvyys
 - suhteet järjestön ulkopuolisiin tahoihin (muihin ympäristöalan toimijoihin kuten paikallisiin ja alueellisiin viranomaisiin, kaupan ja teollisuuden edustajiin, kuluttajaryhmiin, ammattiliittoihin, muihin valtioista riippumattomiin järjestöihin jne.)
 - julkisuudessa (myös viestimissä) esiintyvä käsitys järjestöstä

3. Avustusten määrittäminen

Avustus lasketaan hakijan odotettujen, avustusvuonna toteutuvien avustuskelpoisten menojen summan perusteella, sen määrittämisessä otetaan huomioon keskimääräiset tarkastetut menot kahden viimeksi kuluneen vuoden ajalta ja sitä myönnetään seuraavien periaatteiden mukaisesti:

1. Jos kaikkien muiden muuttujien arvo on sama, suuremmat valtioista riippumattomat järjestöt (kahden edeltävän vuoden tarkastettujen vuotuisten menojen keskiarvolla ja avustusvuoden ennakoituilla avustuskelpoisilla kokonaismenoilla mitattuna) saavat enemmän tukea kuin pienemmät. Tämä kokoon perustuva etu on kuitenkin sitä pienempi, mitä suuremmasta järjestöstä on kyse.
2. Jos kaikkien muiden muuttujien arvo on sama, suuremman vertailuarvon saaneet järjestöt saavat enemmän tukea kuin pienemmän vertailuarvon saaneet hakijat.
3. Jos järjestö on hakenut tiettyä rahamäärää, myönnetty avustus ei missään olosuhteissa saa ylittää kyseistä määrää.

4. Avustukseen oikeuttamattomat menot

Avustuksen vastaanottajan suorittamat maksut ja ulkopuolisilla teetetävistä töistä tehtävät sopimukset, joihin kuuluu osioita seuraavista luokista:

- rikollinen tai laitton toiminta,
- henkilökohtaiset kustannukset tai henkilökohtainen käyttö,
- edustuskulut, tarpeettomat tai harkitsemattomat menot,
- menot, jotka selvästi eivät kuulu avustuksen saajan hyväksytyyn, avustusvuotta koskevaan työohjelmaan,
- lainojen takaisinmaksu, korkokustannukset, edellisiltä vuosilta siirretty alijäämä,
- käytetyn pääoman tuottoon liittyvät kustannukset, avustuksen saajan varallisuuden vahvistamiseen tarkoitetut sijoitukset ⁽¹⁾ ja varaukset,
- luontoissuoritusten arvo.

⁽¹⁾ Komissio voi ottaa huomioon vain sen osan tavaran poistoa, joka vastaa sopimuksen voimassaoloaikaa.